

Sygn. akt VI U 454/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 27 maja 2014 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: L. H.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 14 stycznia 2014 r., znak: (...)

w sprawie: L. H.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu L. H. prawo do emerytury od dnia (...)
- 2) zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz ubezpieczonego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego,
- 3) stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., odmówił L. H. prawa do emerytury, albowiem nie udowodnił on wymaganego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Na dzień 1 stycznia 1999 r. przyjęto staż sumaryczny 25 lat, 2 miesiące i 2 dni. Zakład nie uznał pracy w okresie od 1.08.1978 r. do 31.12.1998 r. w (...) Sp. z o. o. (poprzednio Zakład (...)) za pracę w warunkach szczególnych.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony, wnosząc o zmianę decyzji i przyznanie mu prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazał, iż w spornym okresie pracował w szczególnych warunkach i sprawował dozór inżyniersko-techniczny nad podległymi pracownikami wykonującymi prace wymienione w wykazie A załącznika nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. na dowód czego posiada stosowne świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych oraz zawnioskował dowód z przesłuchania świadków.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o jego oddalenie wskazując, że nie uznano żadnego okresu pracy ubezpieczonego, za wykonywaną w szczególnych warunkach, albowiem nie jest możliwe aby kierownik gorzelnii i specjalista d.s gorzelnii pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy stanowiskach robotniczych nie wypełniając swoich zadań administracyjno-biurowych.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony L. H. urodził się w dniu (...). Do dnia 1 stycznia 1999 r. wykazał łącznie 25 lat, 2 miesiące i 2 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Wniosek o przyznanie prawa do emerytury zgłosił w organie rentowym 10.12.2013 r.

dowód: wniosek w aktach rentowych.

Ubezpieczony 15.08.1978 r. zatrudnił się w (...)C. jako kierownik gorzelnii w P. i pracował w tym charakterze 31 do.08.1980 r. a następnie przeszedł na to samo stanowisko do (...) Sp. z o.o. w Z. (poprzednio Zakład (...)). Pracę kierownika gorzelnii wykonywał do 31.12.1998 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonując swoje obowiązki na halach roboczych. Nadzorował prace wykonywane przez aparatowego, palacza, zacierowego i łuczkowego pracujących przy produkcji alkoholu. Ubezpieczony wykonywał też czasami czynności należące do tych osób. Na prace administracyjne ubezpieczony poświęcał około pół godziny dziennie, resztę czasu spędzał na hali roboczej. Ubezpieczony pracował czasami na dwóch zmianach czyli po 17 godzin, przeciętnie po 10, 11 godzin dziennie. Ubezpieczony nadzorował prace osób zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach czyli przy produkcji alkoholu. Zazwyczaj kampania produkcyjna zaczynała się w połowie sierpnia i kończyła się w połowie czerwca. Po zakończeniu kampanii ubezpieczony organizował wykonawstwo remontu i korzystał z miesięcznego urlopu. W czasie remontu ubezpieczony nadzorował czyszczenie kotłów parowych służących do wytwarzania pary potrzebnej do celów produkcyjnych. Wykonywali je pracownicy pracujący również w szczególnych warunkach.

W świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawionym przez pracodawcę z dnia 19.12.2013 r. poświadczono, że ubezpieczony w okresie w spornym okresie wykonywał pracę starszego specjalisty do spraw gorzelnii-kontrola jakości produkcji oraz dozór inżyniersko-techniczny przy produkcji alkoholu -poz.24 pkt1 działu XIV załącznika do zarządzenia Ministra Rolnictwa Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej

dowód: dowód: umowa o pracę świadectwo pracy i dokumenty w aktach osobowych, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 19.12.2013 r. w aktach ZUS, zeznania świadków A. G., J. S. i J. W., przesłuchanie ubezpieczonego - nagranie płyta k. 36 verte).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dokumentów, których prawdziwości i wiarygodności strony w toku procesu nie kwestionowały. Wiarygodne okazały się także zeznania samego ubezpieczonego oraz świadków A. G., J. S. i J. W., którzy jednoznacznie wskazali, że spornym okresie czasu ubezpieczony wykonywał pracę z działu XIV poz.24 załącznika A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nadzorując pracowników pracujących w warunkach szczególnych przy produkcji alkoholu. Dowody te korelują wzajemnie ze sobą i z całokształtem zebranego materiału dowodowego, nie ma więc żadnych podstaw, aby je kwestionować, tym bardziej, że przesłuchani świadkowie nie mieli żadnego interesu zeznawać w sposób korzystny dla ubezpieczonego. Świadkowie pracowali z ubezpieczonym w spornym okresie i pamiętali, że jego głównym zajęciem, jako kierownika gorzelnii było bezpośrednio nadzorowanie pracy podległych mu pracowników zatrudnionych przy produkcji alkoholu przy ich stanowiskach pracy i praca na równi z innymi pracownikami w razie zaistnienia takiej potrzeby. Fakty te znajdują potwierdzenie także w dokumentach znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego.

W judykaturze Sądu Najwyższego podkreśla się jednolicie, iż przewidziane w art. 32 i 184 ustawy o emeryturach i rentach prawo do emerytury w niższym niż określony w art. 27 tej ustawy wieku emerytalnym jest ściśle związane z

szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008/5-6/81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008/21-22/328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, Lex nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, Lex nr 483283; z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, niepublikowany; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, Lex nr 509022).

Stosownie do treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.; powoływana dalej jako „ustawa”):

1. Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

2. Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu.

Zgodnie z art. 32 ustawy w związku z paragrafami 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) prawo do emerytury może nabyć mężczyzna który spełnia następujące przesłanki: ukończył 60 lat; posiada co najmniej 25 letni okres zatrudnienia (art. 27 pkt 2 ustawy), w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Zgodnie z § 2 ust 1 cytowanego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (ust. 1). Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (ust. 2).

Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 4 listopada 2008 r. (III AUa 3113/08, Lex nr 552003) „Świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W sytuacji, kiedy brak wymaganego świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę, Sąd może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia, czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w załącznikach nr 1 lub 2 do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.” Takie też postępowanie należy prowadzić, kiedy organ rentowy zakwestionuje fakty wskazane w tego rodzaju świadectwie (por. wyrok SN z dnia 4 sierpnia 2009 r., I UK 77/09, Lex nr 558288). Przy ustalaniu długości wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ZUS uwzględnia tylko te okresy, wskazane w świadectwie pracy, w których praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody (tak SN w orzeczeniu z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84, LEX nr 14630). Przeprowadzenie innych dowodów przewidzianych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego na okoliczność pracy w warunkach szczególnych dopuszczalne jest, gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy a ZUS kwestionuje jego treść, jak i wówczas, gdy dokument ten nie może zostać sporządzony. Postępowanie przed sądem

(na skutek odwołania od decyzji organu rentowego) nie podlega ograniczeniom dowodowym, co wynika wprost z art. 473 k.p.c., zatem każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, przy czym Sąd nie jest związany środkami dowodowymi dopuszczalnymi przed organami rentowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999 r., II UKN 69/98, OSNP 2000/11/439).

Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, to m.in. stosownie do wykazu A działu XIV pozycji 24 załącznika rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. – kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Poza sporem w sprawie pozostawało przy tym, iż w (...) Sp. z o. o. w Z. (poprzednio Zakład (...)) gdzie ubezpieczony pracował od 15.08.1978 r. (początkowo w PGR w C.) do 31.12.1998 r. w jako podstawowe były wykonywane przez podległych mu pracowników właśnie prace wskazane w działach z wykazu A - dział IV poz.33. Podkreślić należy, że określonymi w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia czynnościami ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, są wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim dozorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Jeśli zatem czynności te wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji.

Nie ma przy tym żadnych podstaw do wyłączenia czynności administracyjno-biurowych z czynności polegających na sprawowaniu dozoru i traktowania ich odrębnie (por. wyroki z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09 oraz wyroki z dnia 30 stycznia 2008 r., I UK 195/07, OSNP 2009/7-8/105 i z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08, Lex nr 550990). Z brzmienia pkt 24 działu XIV wykazu wynika bowiem, że warunkiem zakwalifikowania określonego w nim dozoru i kontroli jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych jest to, aby na oddziałach i wydziałach, na których czynności te są wykonywane, jako podstawowe były wykonywane prace wymienione w wykazie A. Jeżeli zatem pracownik wykonuje bezpośrednio czynności dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, to nawet objęcie tym dozorem także innych prac wykonywanych na tych oddziałach i wydziałach, a niewymienionych w wykazie A, nie pozbawia czynności dozoru inżynieryjno-technicznego charakteru pracy w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2007 r., I UK 111/07, Lex Nr 375689).

Taka właśnie sytuacja miała miejsce w pracy ubezpieczonego w spornym okresie, kiedy to ubezpieczony wykonywał pracę w charakterze kierownika gorzelnii. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie przemawia za uznaniem, iż we wskazanym okresie ubezpieczony wykonywał bez wątpienia pracę w warunkach szczególnych określonych w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia, stanowiącą dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A rozporządzenia (z wykazu A dział IV poz.33). Praca ta była wykonywana przez ubezpieczonego w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegała na bezpośrednim dozorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, w tym przede wszystkim nadzoru procesu produkcji alkoholu czyli czynności podejmowanych przez pracowników wykonujących bezpośrednio pracę w szczególnych warunkach. Także praca w trakcie planowych remontów polegała w przypadku ubezpieczonego na nadzorowaniu czynności wykonywanych przez podległych pracowników pracujących w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu nie budzi wątpliwości, iż ubezpieczony wykonywał więc ponad wymagane 15 lat pracę w warunkach szczególnych.

Skoro więc ubezpieczony spełnił warunki wynikające z powołanych przepisów prawa, to nie było przeszkód, aby przyznać mu prawo do emerytury począwszy od dnia 21maja 2012 r., czyli od osiągnięcia wymaganego wieku.

Na zasadzie art. 118 ust 1 a ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS Sąd Okręgowy orzekł o braku odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji z uwagi na braki formalne świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach, których usunięcie wymagało przeprowadzenia postępowania dowodowego przed Sądem(pkt 3 wyroku).

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o przepis art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z przepisem art. 99 k.p.c. w zw. z § 3 ust. 1 w zw. z § 11 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (pkt 2 wyroku).

SSO Ewa Milczarek